

готовлених осіб) і закритого (оновлюється через певний заданий час, зокрема у зв'язку з політичними змінами, і передбачає післядипломну освіту і наукову підготовку за спеціальностями наукової області "державне управління" для спеціально підготовлених осіб); на конкретну посаду (передбачає різні види післядипломної освіти) і на певні типи посад (передбачає підготовку за спеціальностями освітньої і наукової областей державного управління); успадкування (оволодіння, отримання) професійного досвіду державної служби і місцевого самоврядування; розробку і впровадження системи незалежного оцінювання професійної діяльності державних службовців і посадовців місцевого самоврядування, професійно-кваліфікаційних характеристик цих посад, відповідного методичного забезпечення; створення системи активного залучення професіоналів – державних службовців і посадовців місцевого самоврядування – до професійного навчання і інституту радників і консультантів, тобто створення системи гарантованого державою використання досвіду [4].

Сьогодні потребують особливої уваги та поглибленого вивчення чинники, що стримують розвиток професіоналізму державних службовців, а також впливають на процес його формування.

Незавершеністю характеризується процес формування законодавчої та нормативно-правової бази щодо функцій, прав та обов'язків державних службовців.

На відміну від європейських держав в Україні не привернуто особливої уваги до суттєвих тенденцій розвитку державної служби як орієнтації на громадянина, інтереси якого повинні стати головною турботою державних службовців, пріоритетність у процесі добору кадрів на державну службу таких людських якостей, як ініціативність, творчість, новаторство та відкритість, здатність до застосування інновацій, безперервної професійної освіти, орієнтація на результат, а не на процедуру.

Такий стан розробки проблеми ускладнює вирішення актуальних завдань підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації управлінських кадрів, формування в них необхідних професійних якостей, що потребує поглиблення наукових досліджень із цієї проблеми, постійне удосконалення організаційних заходів щодо якісної професійної підготовки державних службовців. Також залишається невирішеним завдання щодо осмислення ролі загальнолюдської культури у формуванні професіоналізму службовців, в подоланні службових аномалій, зростанні престижу професійної державної служби, підвищенні її соціальної ефективності.

Список використаної літератури:

1. Малиновський В.Я. Державна служба: теорія і практика: Навч. посіб. – К., 2003.
2. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (гол.) та ін. – К., 1998. – Т. 5: П – С.
3. Петришин О.В. Поняття посадової особи державного апарату // Вісник Академії правових наук України. – 2000. – № 2. – С. 37-45.
4. Оболенський О.Ю. Державна служба: Підруч. – К., 2006.

Надійшла до редакції 27.01.2012

ДОНЕНКО В.В.,

кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ)

УДК 342.9

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

Розглянуто питання актуалізації публічного адміністрування у сфері безпеки дорожнього руху в сучасних українських умовах.

Ключові слова: адміністративне право, безпека дорожнього руху, публічне адміністрування.

Рассматриваются вопросы актуализации публичного администрирования в сфере безопасности дорожного движения в современных украинских условиях.

Ключевые слова: административное право, безопасность дорожного движения, публичное администрирование.

In the article the questions of actualization of public administration in the field of safety of travelling motion in the modern Ukrainian terms are examined.

Keywords: *administrative law, safety of travelling motion, public administration.*

Україною пройдено важливий шлях у формуванні та закріпленні інституцій сучасної держави. 20 років незалежності країна динамічно розвивалася, і як результат на початку XXI ст. наша держава отримала унікальний шанс через реформи увійти до кола країн-учасниць європейського інтеграційного процесу. Економічна динаміка зростання за ці роки стала фундаментом подальших глибоких модернізаційних змін. Україну почали визнавати як майбутній центральноєвропейській осередок розвитку. Як зазначив Президент України В.Ф. Янукович у виступі з нагоди 20-ї річниці незалежності України, ми маємо винести певні уроки з власної історії. Перший урок: незалежна держава – це не подарунок на все життя, незалежність потрібно доводити і зміцнювати щодня. Це справа кожного громадянина. Не популізм і красиві гасла забезпечують незалежність, а лише реальні справи і повсякденна робота. Урок другий: недореформованість країни – головний чинник соціальних бід і нестабільності; потрібна системність і послідовність змін, глибока модернізація країни. Світова криза ще раз засвідчила, що в сучасному світі навіть найсильніші країни можуть стати банкрутами, якщо не здатні до саморозвитку. Урок третій: потрібне ствердження правової і впорядкованої демократичної системи. Урок четвертий: корумпована система влади знищує будь-яку реформу. П'ятий урок: усі роки незалежності ми відчували дефіцит гуманізму, людяності в стосунках між державою та громадянами. Жодні реформи, жодні політичні ініціативи не матимуть підтримки і розуміння, якщо вони не вирішують проблеми конкретної людини. Громадяни мають нарешті відчутти, що вони живуть не в державі, де панують бюрократія і право сильного, а у власній республіці, що піклується про кожного. Поряд з економічною трансформацією необхідна конституційно-правова, а у широкому контексті – демократична модернізація. У це поняття вкладається не лише приведення законодавчо-нормативної бази України у відповідність до європейських стандартів та наших зовнішніх зобов'язань. Демократична модернізація розглядається нами як остаточний розрив з радянським минулим та його деформованими практиками врядування, як реальний шлях подолання корупції та бюрократизму, популізму та політичної безвідповідальності. Оновлення конституційного поля є закономірним явищем, що відповідає суспільному розвитку. Проте метою оновлення Основного Закону є утвердження якісно нової демократичної моделі політичної системи європейського зразка, яка має повністю забезпечувати принципи дотримання прав і свобод людини та громадянина, народовладдя, верховенства права, ефективного державного управління. Правова модернізація передусім передбачає зміну філософії та підходів до державного управління, розвитку громадянського суспільства та завершення судової реформи, започаткування реформи місцевого самоврядування [1].

Комплексне та системне вдосконалення основних напрямків розвитку адміністративного права України як засобу забезпечення виконання головного обов'язку держави є одним з важливих напрямків реформ в Україні, розвитку демократії, забезпечення прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб. Напрямки розвитку адміністративного права постійно перебувають у сфері інтересів вчених-адміністративістів. Сьогодні ці вчені констатують тривання процесу розширення сфери суспільних відносин, що входять до предмета адміністративного права, а також визнання суттєвих змін у формах і методах державного управління, що зумовлені якісними змінами управлінського змісту держави. В основі зміни ролі адміністративного права лежить концептуальна зміна характеру відносин між людиною і державою, яка була закріплена в ст. 3 Конституції України, визнання того, що «права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави», означає підпорядкування діяльності всіх державних органів і правових інститутів суспільства потребам реалізації, охорони та захисту прав людини, їх пріоритетність перед іншими цінностями демократичної, соціальної, правової держави [2].

З огляду на сучасний розвиток адміністративно-правової доктрини вважаємо за доцільне актуалізувати проблему публічного адміністрування сфери безпеки дорожнього руху в Україні, тому що з визнанням пріоритетності утвердження та забезпечення прав людини в адміністративно-правовій науці цілком обґрунтовано здобула поширення позиція щодо запровадження сервісної його концепції, відповідно до якої суб'єкти публічного управління мають якнайповніше забезпечувати права, свободи і законні інтереси фізичних та юридичних осіб. Саме кризь призму оновленого розуміння ролі адміністративного права постає завдання дослідження без-

пеки дорожнього руху. Актуальність проблеми забезпечення безпеки дорожнього руху не викликає сумніву. У цьому питанні існує відповідність поглядів влади та громадянина щодо необхідності такої діяльності як важлива складова успіху трансформації відносин у цій сфері.

В аваріях на автошляхах світу щорічно гине 1 300 000 життів, близько 50 млн людей отримують травми, які призводять до інвалідності. Україна за рівнем смертності від ДТП посідає п'яте місце в Європі. У нашій країні відбувається майже 200 тис. ДТП, з них 26 тис. – з тілесними ушкодженнями. У 2010 р. в аваріях загинуло 4 709, травмовано 38 917 осіб. Кожна третя загибла особа – молода людина віком до 29 років. За оцінками Всесвітнього банку, втрати української економіки від ДТП щорічно досягають 5 млрд. доларів. За роки незалежності в Україні створена відповідна нормативна база, існує відповідна організаційна структура, яка створює систему забезпечення безпеки дорожнього руху. З моменту прийняття законів та створення організаційних структур відбуваються численні зміни та пропонуються доповнення до чинного законодавства, у структурі та функціональній спрямованості органів, які забезпечують безпеку дорожнього руху, неодноразово здійснювалися спроби законодавця лібералізувати чи посилити адміністративну відповідальність за порушення у сфері безпеки дорожнього руху, проте суттєвих позитивних зрушень не спостерігаємо. Стає очевидним, що фундаментальні наукові дослідження в цій сфері мають спиратися як на теоретичні правові концепції, погляди, сформовані українськими вченими в сфері безпеки дорожнього руху, так і на оновлене розуміння сучасної доктрини адміністративного права.

Комплексний характер проблеми забезпечення безпеки дорожнього руху потребує розглядати цю проблему у взаємозв'язку з іншими галузями права та звернутися до дослідження цієї проблеми на підставі онтологічних і гносеологічних властивостей. Теоретико-правовий аналіз правової природи, сутності і змісту формування публічних засад забезпечення безпеки дорожнього руху має спиратися на методологічний фундамент теоретичних досліджень і здобутків вчених, які досліджували та продовжують досліджувати складові цих відносин. Дослідження генезису наукового пошуку дозволяє сформулювати цілісне уявлення про ступінь опрацювання проблеми, яка передбачає використання загальнонаукового підходу і дає можливість розглянути обрану проблему у динаміці, тим самим з'ясувавши її наукову цінність та суспільну значущість.

З іншого боку, ми маємо спиратися на критичний підхід до традиційного ставлення і висвітлення питань забезпечення безпеки дорожнього руху в межах і форматі, що були окреслені доктриною радянського адміністративного права, яке знайшло своє втілення у практичній площині. Про це може свідчити продовження панування провідної ролі Державтоінспекції в цьому питанні, а також наявність подібних етатистських традицій у більшості досліджень з цієї проблематики. Актуальність нашого дослідження полягає у тому, що з позицій людиноцентристської ідеології, згідно з якою держава має «служити» інтересам громадян шляхом всебічного забезпечення пріоритету її прав, свобод та законних інтересів у сфері діяльності адміністрації, з позицій оновленої доктрини вітчизняного адміністративного права діяльність публічної адміністрації у сфері безпеки дорожнього руху не досліджувалась, хоча в цьому існує потреба як у теоретичному аспекті, так і з позицій формування ефективних заходів публічного адміністрування безпеки дорожнього руху.

Досвід еkleктичного поєднання інерції радянського управління з новими технологіями адміністрування перетворив публічну адміністрацію в цій сфері на суперечливий механізм з громіздкою структурою, неспроможною адекватно реагувати на соціально-економічні зміни, відповідати *публічному інтересу*. Науковий пошук, характерний для будь-якої діяльності, завжди випереджає в часі існуючий обсяг знань, а також існуючий адміністративно-правовий режим відносин.

Розуміння того, що вітчизняне адміністративне право перетворюється з права державного управління на галузь, яка визначає перш за все права та обов'язки публічної адміністрації щодо суб'єктів громадянського суспільства, а наукове осмислення і подальша розробка теорії публічної адміністрації є одним з магістральних напрямків доктринального його оновлення, трансформацію у сучасну галузь європейського змісту, дозволило запропонувати підходи до нового етапу адміністративно-правових досліджень у вітчизняному праві. Публічна адміністрація в європейському адміністративному праві визначається як сукупність органів та установ, які реалізують публічну владу шляхом виконання закону, підзаконних актів та вчинення інших дій в публічних інтересах. Публічне адміністрування – це діяльність суб'єкта публічної адміністрації на виконання владних повноважень публічного змісту (управління, надання адміністра-

тивних послуг, застосування адміністративних стягнень тощо) [3, с. 167-168; 4, с. 2].

Наріжне підґрунтя спостережень та висновків щодо встановлення сутнісних характеристик публічного адміністрування безпекою дорожнього руху склали роботи дослідження природи права та явища безпеки на філософсько-теоретичному рівні, здійснені вченими С.С. Алексєєвим, В.І. Жульовим, В.В. Лук'яновим, П.М. Рабіновичем, О.Н. Ярмишем, О.Ф. Скакун, М.І. Козюброю, Д.А. Керімовим, М.І. Пановим, А.В. Малько, С.С. Маїляном, В.С. Нерсисянцем, В.М. Селівановим, Ю.А. Тихомировим. Наведені в їх працях узагальнення, визначення, дефініції права, безпеки в сфері дорожнього руху дозволяють охарактеризувати її зміст з боку онтології (вчення про буття) і гносеології (вчення про пізнання).

Теоретичним підґрунтям формування моделі публічного адміністрування безпекою дорожнього руху, окресленого новою ідеологією адміністративного права відповідно до його суспільної цінності, мають стати роботи вчених з адміністративного права: В.Б. Аверьянова, О.М. Бандурки, Ю.П. Битяка, К.С. Бельського, В.М. Гаращука, І.П. Голосніченка, С.Т. Гончарука, Є.В. Додіна, П.В. Діхтєвського, Р.А. Каложного, В.К. Колпакова, Т.О. Коломоєць, С.В. Ківалова, Є.В. Курінного, А.Т. Комзюка, О.Л. Копиленка, О.В. Кузьменко, Д.М. Лук'янця, Р.С. Мельника, В.П. Петкова, С.В. Петкова, Д.В. Приймаченко, С.Г. Стеценко, О.П. Рябченко, М.М. Тищенко, В.К. Шкарупи, Х.П. Ярмакі та ін. Проблемам публічного забезпечення безпеки дорожнього руху в аспектах захисту прав і свобод громадян, протидії проявам корупції були присвячені роботи С.М. Алфьорова, О.О. Бандурки, І.Л. Бородіна, С.М. Гусарова, Ю.В. Дубка, К.Б. Левченко, О.В. Негодченка, Д.В. Приймаченка, А.М. Подоляки.

Генезис теоретичного пошуку сутності публічного адміністрування безпекою дорожнього руху визначив звернення до праць учених, які досліджували проблеми забезпечення безпеки дорожнього руху. З періоду здобуття Україною незалежності фахівцями з права видано майже 50 робіт, зокрема, значний внесок зробили такі вчені: С.В. Бабанін, І.В. Бригадир, В.В. Бондар, Б.Ю. Бурбело, М.Ю. Веселов, А.В. Гаркуша, С.М. Гусаров, Г.В. Галімшина, Т.М. Гапотченко, С.В. Гізимчук, Г.К. Голубева, Т.О. Гуржій, В.С. Гуславський, Д.С. Денисюк, Є.В. Довженко, О.В. Домашенко, М.М. Долгополова, В.В. Доненко, В.В. Донський, В.В. Єгупенко, В.В. Ємельяненко, В.А. Звіряка, Ю.Ф. Іванов, М.П. Климчик, С.А. Комісаров, В.М. Лозовий, П.П. Луцюк, П.С. Луцюк, Я.В. Матвійчик, М.А. Микитюк, Р.І. Михайлов, В.А. Мисливий, О.Л. Міленін, О.М. Мойсюк, В.Ф. Муцко, В.В. Новиков, Ю.В. Пиріжкова, А.М. Подоляка, В.Й. Развадовський, А.Є. Рубан, О.Ю. Салманова, Л.Я. Свистун, М.М. Стоцька, О.В. Філіпенко, Я.І. Хом'як, Є.В. Циба, І.І. Швидкий, В.М. Шудріков.

Проблемам технічного забезпечення безпеки дорожнього руху було присвячено 19 досліджень, зокрема, свої роботи цій тематиці присвятили О.В. Берест, О.І. Булах, О.А. Вітрогон, І.І. Галак, О.М. Дудніков, Н.М. Дуднікова, О.О. Загоруй, С.В. Каракай, М.П. Климчук, Н.І. Кожуховська, І.Л. Кужильний, В.В. Кодрюкова, І.А. Мармур, М.А. Микитюк, О.В. Приймаченко, А.Є. Рубан, Л.І. Сопільняк, О.В. Толлок, І.К. Шаша.

Таким чином, можна констатувати, що в сучасній українській науці розробка питань безпеки дорожнього руху здійснюється в напрямках: 1) адміністративно-правовому – 29 досліджень; 2) кримінально-правовому – 9 досліджень; 3) кримінально-процесуальному та криміналістичному – 3 дослідження; 4) теоретико-правовому, цивільно- та міжнародно-правовому – 9 досліджень; 5) технічному – 14 досліджень.

Право (правове регулювання) посідає основне місце в регулюванні відносин у сфері, що досліджується. За результатами аналізу наукової літератури можна констатувати домінуючий стан досліджень адміністративно-правових проблем забезпечення безпеки дорожнього руху. Встановлено, що дослідження фахівців вітчизняного права були присвячені проблемам організаційно-правових основ безпеки дорожнього руху, її профілактики, адміністративно-деліктним відносинам, інформаційному забезпеченню, правосвідомості учасників дорожнього руху, різним аспектам діяльності Державтоінспекції тощо. Проте незважаючи на значну кількість адміністративно-правових розробок, фактичний стан забезпечення дорожнього руху залишається вкрай низьким. Кількість проведених досліджень не змогла створити відповідного наукового підґрунтя цієї діяльності.

Такий стан, на нашу думку, зумовлений такими обставинами: по-перше, значну кількість досліджень було здійснено до прийняття Концепції адміністративної реформи (1998 р.), а тому вони мають вади, обумовлені радянським розумінням адміністративного права, його доміную-

чою управлінською складовою. По-друге, це ніяк не знижує відповідної наукової цінності досліджень, а навпаки, надавало законодавцю можливість запроваджувати запропоновані інноваційні ідеї, а науковій спільноті – підґрунтя для дискусій та активного наукового пошуку. По-третє, пострадянський період продовжує свою історію не тільки в часі, але і в окремих публікаціях, і навіть посібниках та дисертаційних дослідженнях. По-четверте, тривала дискусія щодо предмета адміністративного права слугує, з одного боку, розвитку української доктрини адміністративного права, а з іншого боку, впливає як на наукову, так і на правотворчу, правозастосувальну діяльність. По-п'яте, за роки незалежності в системі влади були створені і продовжують діяти структурні інститути, які є калькуванням радянського періоду не тільки організаційно, але, головне, і функціонально. Спроби вдосконалення їх функціонування призводили до прямо протилежних результатів: розвитку бюрократії, корупції, напруги між публічною адміністрацією та громадою. Тому виникає необхідність дослідження цих проблем у відповідності до поступового оновлення змісту доктрини адміністративного права та чергового етапу адміністративної реформи. Одним із шляхів такого оновлення має стати удосконалення змісту принципів цієї галузі права та гармонізація їх системи із системою європейських принципів адміністративного права, що стане чинником привнесення в правову систему України європейських демократичних цінностей, посилення її спрямованості на утвердження та забезпечення прав, свобод людини і громадянина [5, с. 212].

Слід зазначити, що за наявності значної кількості різноманітних джерел наукою не було розроблено цілісної теорії публічного адміністрування безпеки дорожнього руху, яка б відповідала новій доктрині вітчизняного адміністративного права як практичному спрямуванню на повніше забезпечення прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб.

Наведені обставини зумовлюють актуальність зазначеної теми, її важливе теоретичне та практичне значення для подальшого розвитку адміністративного права, теорії та практики публічного адміністрування відповідно до сучасного етапу українського державотворення.

Список використаної літератури:

1. Виступ Президента України В.Ф. Януковича з нагоди 20-ї річниці незалежності України 23 серпня 2011 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.president.gov.ua/news/20951.html.
2. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. – К., 1996.
3. Коломоєць Т.О. Адміністративне право України. Академічний курс: Підруч. – К., 2011.
4. Адміністративне право: Навч. програма / За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В.К. Колпакова. – К., 2010.
5. Комзюк А.Т. Напрями розвитку адміністративного права України в контексті пріоритетного забезпечення прав і свобод людини і громадянина // Вісник ХНУВС. – 2011. – № 2 (53). – С. 206-214.

Надійшла до редакції 02.02.2012

КОБРИНСЬКИЙ В.Ю.,

кандидат юридичних наук, доцент

КАМІНСЬКИЙ А.І., кандидат юридичних наук
(Національна академія внутрішніх справ)

УДК 342.9

ПРОБЛЕМИ РЕФОРМИ ПРАВООХОРОННОЇ СИСТЕМИ В КОНТЕКСТІ РОЗБУДОВИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Статтю присвячено розгляду особливостей впливу громадськості на діяльність міліції в умовах реформування правоохоронної системи, розбудови громадянського суспільства та правової держави.

Ключові слова: громадянське суспільство, громадський контроль, міліція.

Статья посвящена рассмотрению особенностей влияния общественности на деятельность милиции в условиях реформирования правоохранительной системы, развития гражданского общества и правового государства.

Ключевые слова: гражданское общество, общественный контроль, милиция.

